

**O‘zbekiston Respublikasi
Sog‘liqni saqlash vazirligi**

5510100-Davolash ishi
bakalavriat ta‘lim yo‘nalishining malaka talablari

Toshkent

SO‘Z BOSHI

1. ISHLAB CHIQILGAN VA KIRITILGAN:

- O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi huzuridagi Respublika tibbiy ta’limni rivojlantirish markazi;
- Toshkent tibbiyot akademiyasi

2. TASDIQLANGAN VA AMALGA KIRITILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi sog‘liqni saqlash vazirligining 2018 yil «2» oktyabrdagi 564- sonli buyrug‘i.

3. JORIY ETILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi.

Mazkur malaka talabni O‘zbekiston Respublikasi xududida rasmiy chop etish huquqi O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi bilan kelishilib O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligiga tegishlidir.

MUNDARIJA

T/r		bet
1.	5510100 - Davolash ishi bakalavriat ta'lim yo'nalishining umumiy tasnifi	4
1.1.	Qo'llanish sohasi	4
1.2.	5510100 - Davolash ishi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining tasnifi	4
2.	5510100 - Davolash ishi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan umumiy talablar	6
2.1.	Bakalavrlarning tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan umumiy talablar	6
2.2.	5510100 - Davolash ishi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy faoliyatlariga qo'yiladigan malaka talablari	7
3.	5510100 - Davolash ishi bakalavriat ta'lim yo'nalishi o'quv rejasi va fan dasturlari mazmuniga qo'yiladigan umumiy talablar	8
3.1.	O'quv reja fanlari bloklari mazmuniga qo'yiladigan umumiy talablar	8
3.2.	5510100 - Davolash ishi bakalavriat ta'lim yo'nalishi o'quv rejasidagi yuklama hajmi	13

1. 5510100 - Davolash ishi bakalavriat ta'lim yo'nalishining umumiy tasnifi

5510100 - Davolash ishi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlovchi oliy ta'limning o'quv reja va fan dasturi asosida amalga oshiriladi, uning nazariy va amaliy mashg'ulotlarini to'liq o'zlashtirgan, yakuniy davlat attestatsiyasidan muvaffaqiyatli o'tgan shaxsga «bakalavr» malakasi (darajasi) hamda oliy ma'lumot to'g'risidagi davlat namunasidagi rasmiy hujjat(lar) beriladi.

O'quv reja va fan dasturining me'yoriy muddati va mos malaka(daraja)si 1-jadvalda keltirilgan.

1-jadval

O'quv reja va fan dasturining muddati va bitiruvchilarning malaka(daraja)si

O'quv reja va fan dasturining nomi	Malaka (daraja)	O'quv reja va fan dasturini o'zlashtirishning me'yoriy muddati
Bakalavriatning o'quv reja va fan dasturi	Bakalavr	6 yil

1.1. Qo'llanish sohasi

1.1.1. Oliy ta'limning ushbu malaka talabi **5510100 - Davolash ishi** ta'lim yo'nalishi bo'yicha oliy ma'lumotli bakalavrlar tayyorlash o'quv reja va fan dasturlarining o'zlashtirilishini amalga oshirishda O'zbekiston Respublikasi hududidagi barcha oliy ta'lim muassasalari uchun talablar majmuini ifodalaydi.

1.1.2. Oliy ta'lim muassasasi mazkur bakalavriat ta'lim yo'nalishi bo'yicha kadrlar tayyorlash vakolatiga ega bo'lganda malaka talab asosida o'quv reja va fan dasturlarini amalga oshirish huquqiga ega deb hisoblanadi.

1.1.3. Malaka talabning asosiy foydalanuvchilari:

– mazkur ta'lim yo'nalish bo'yicha fan, texnika va ijtimoiy soha yutuqlarini hisobga olgan holda o'quv reja va fan dasturlarini sifatli ishlab chiqish, samarali amalga oshirish va yangilash uchun mas'ul oliy ta'lim muassasalarining professor - o'qituvchilari;

– ta'lim yo'nalishining o'quv reja va fan dasturlarini o'zlashtirish bo'yicha o'quv-tarbiya faoliyatini samarali amalga oshiruvchi barcha xodimlari va talabalari;

– o'z vakolat doirasida bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta'lim muassasalarining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o'quv bo'limi boshlig'i, dekanlar va kafedra mudirlari);

– bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestatsiya va imtihon komissiyalari;

– oliy ta'lim muassasasini moliyalashtirishni ta'minlovchi organlar;

– oliy ta'lim tizimini akkreditatsiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatli Davlat organlari;

– ta'lim yo'nalishini ixtiyoriy tanlash huquqiga ega bo'lgan abituriyentlar va boshqa manfaatdorlar.

1.2. 5510100 - Davolash ishi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining tasnifi

1.2.1. 5510100 - Davolash ishi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatining sohalari:

5510100 - Davolash ishi bakalavriat ta'lim yo'nalishi – fan va sog'liqni saqlash sohasiga tegishli yo'nalish bo'lib, sog'liqni saqlash tizimi muassasalarida, aholi o'rtasida o'tkir va surunkali kasalliklarning tarqalishini oldini olish, sog'lom turmush tarzini targ'ibot qilish, kasalliklarni tashxislash va davolashning zamonaviy usullaridan keng foydalangan holda bemorlarning tibbiy muammolari bo'yicha asosiy vazifalarni hal qilish, sog'liqni saqlash tizimining birlamchi bo'g'inida tibbiy-ijtimoiy vazifalarni bajarish bo'yicha kompleks masalalarni yechishni o'z ichiga oladi.

Yo'nalish bo'yicha fan, texnika va texnologiyalarning zamonaviy yutuqlari, kadrlar buyurtmachilari talablaridan kelib chiqqan holda bakalavrlarning kasbiy faoliyat sohalarida qo'shimcha va o'zgarishlar bo'lishi mumkin.

1.2.2. 5510100 - Davolash ishi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining ob'ektlari:

– sog'liqni saqlash tizimidagi jarayonlar, sog'liqni saqlash tizimiga tegishli dasturlar, standartlar, ilmiy maqolalar, tezislar, ilmiy-tadqiqot ishlari, me'yoriy hujjatlar, ma'lumotnomalar, hisobotlar;

– tibbiyot asbob-uskunalari, dori vositalari, muolajalar, resurslar, vositalar, usul va uslublar majmuasi;

– jamiyat, aholi, oila, bemorlar, tibbiy yordamga muhtoj qariyalar, kattalar va bolalar, ayollar va erkaklar;

– ilmiy-tadqiqot jarayoni.

Yo'nalish bo'yicha fan, texnika va texnologiyalarning zamonaviy yutuqlari, kadrlar buyurtmachilari talablaridan kelib chiqqan holda bakalavrlarning kasbiy faoliyat ob'ektlarida qo'shimcha va o'zgarishlar bo'lishi mumkin.

5510100 - Davolash ishi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy faoliyati quyidagilarni qamrab oladi:

– *sog'liqni saqlashni birlamchi tizimida tibbiy faoliyatni tashkil etish;*

– *aholi orasida keng tarqalgan o'tkir va surunkali kasalliklar bo'yicha barcha turdagi profilaktik chora-tadbirlarni ishlab chiqish va tadbiq etish;*

– *shoshilinch yordam ko'lami bo'yicha zarur nazariy va amaliy bilimlarga ega bo'lish hamda amaliyotda qo'llash;*

– *tibbiyot sohasida dolzarb bo'lgan kasalliklar hamda muommolar bo'yicha zamonaviy ma'lumot, bilimlarga ega bo'lish va faoliyati davomida ular to'g'risidagi ma'lumotlar bilan muntazam tanishib borish;*

– *aholi orasida keng tarqalgan kasalliklar bo'yicha zamonaviy tashxislash va davolash standartlarini maqsadga yo'naltirilgan holda amaliyotda qo'llash;*

– *reabilitatsiya choralari talab qilinadigan holatlarda, ularni aholiga zarur bo'lgan darajada qo'llash chora-tadbirlarini o'z vaqtida amalga oshirish ;*

– *aholini ijtimoiy muhofaza qilishda uning uchun ma'sul bo'lgan tashkilotlar bilan hamkorlikda mavjud resurslardan unumli foydalanish;*

– *sog'liqni saqlash birlamchi tizimining mehnat resurslaridan oqilona foydalanish va ularni samarali boshqarishda ishtrok etish;*

– *tibbiyot sohasida dolzarb bo'lgan muommolar bo'yicha ilmiy-tadqiqot faoliyatini talab darajasida olib borishda ishtrok etish.*

1.2.3. 5510100 - Davolash ishi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining turlari

- *tibbiy-profilaktik;*
- *tezkor va shoshilinch tibbiy yordam;*
- *tashxislash va davolash;*
- *reabilitatsiya;*
- *tibbiy-ijtimoiy;*
- *tashkiliy- boshkaruv;*
- *ilmiy-tadqiqot.*

Yo'nalish bo'yicha fan, texnika va texnologiyalarning zamonaviy yutuqlari, kadrlar buyurtmachilari talablaridan kelib chiqqan holda bakalavrlarning kasbiy faoliyat turlarida qo'shimcha va o'zgarishlar bo'lishi mumkin.

Ta'lim yo'nalishi bo'yicha tayyorlangan bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining muayyan turlari ta'lim jarayonining manfaatdor ishtirokchilari bilan hamkorlikda oliy ta'lim muassasasi tomonidan aniqlanadi.

1.2.4. Ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy moslashuv imkoniyatlari

Ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavr pedagogik qayta tayyorlashdan o'tgandan so'ng o'rta maxsus, kasb-hunar ta'lim muassasalarida maxsus fanlarni o'qitishi mumkin.

1.2.5. Ta'limni davom ettirish imkoniyatlari

5510100 - Davolash ishi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavr kasbiy tayyorgarlikdan keyin:

- 5A510101 - Akusherlik va ginekologiya;
- 5A510102 – Endokrinologiya;
- 5A510103 – Terapiya (yo'nalishlar bo'yicha);
- 5A510104 – Otorinolarologiya;
- 5A510105 – Kardiologiya;
- 5A510106 – Oftalmologiya;
- 5A510107 - Yuqumli kasalliklar (yo'nalishlar bo'yicha);
- 5A510108 – Dermatovenerologiya;
- 5A510109 – Nevrologiya;
- 5A510110 - Umumiy onkologiya;
- 5A510111 – Psixiatriya;
- 5A510112 – Xirurgiya (yunalishlar bo'yicha);
- 5A510113 - Tashxisning instrumental va funksional usullari (yo'nalishlar bo'yicha);
- 5A510114 – Neyroxirurgiya;
- 5A510115 - Sog'liqni saqlashni boshqarish (yo'nalishlar bo'yicha)
- 5A510116 – Tibbiy psixologiya;
- 5A510117– Urologiya;
- 5A510118 - Morfologiya (yo'nalishlar bo'yicha);
- 5A510119 – Narkologiya;
- 5A510120 - Anesteziologiya va reanimatologiya;
- 5A510121 – Travmatologiya va ortopediya;
- 5A510122 - Oilaviy tibbiyot;
- 5A510123 - Sud tibbiyot ekspertizasi;
- 5A510124 - Patologik anatomiya;
- 5A510125 - Shoshilinch tibbiy yordam;
- 5A510126 – Farmakologiya
- 5A510127 - Sport tibbiyoti
- 5A510128 - Dietologiya magistratura mutaxassisliklari hamda klinik ordinatura bo'yicha ikki yildan kam bo'lgan muddatda o'qishni davom ettirishi mumkin.

Shuningdek, o'rnatilgan tartibda mustaqil tadqiqotchilik asosida ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borishi mumkin.

2. 5510100 - Davolash ishi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan umumiy talablar

2.1. Bakalavrlarning tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan umumiy talablar:

- dunyoqarash bilan bog'liq tizimli bilimlarga ega bo'lishi; gumanitar va tabiiy-ilmiy fanlar asoslarini, joriy davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilishi, ijtimoiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qila olishi;

- Vatan tarixini bilishi, ma'naviy milliy va umuminsoniy qadriyatlar masalalari yuzasidan o'z fikrini bayon qila olishi va ilmiy asoslay bilishi, milliy istiqlol g'oyasiga asoslangan faol hayotiy nuqtai nazarga ega bo'lishi;

- tabiat va jamiyatda kechayotgan jarayon va hodisalar haqida yaxlit tasavvurga ega bo'lishi, tabiat va jamiyat rivojlanishi haqidagi bilimlarni egallashi hamda ulardan zamonaviy ilmiy asoslarda hayotda va o'z kasb faoliyatida foydalana bilishi;

- insonning boshqa insonga, jamiyatga va atrof muhitga munosabatini belgilovchi huquqiy hamda ma'naviy mezonlarni bilishi, kasb faoliyatida ularni hisobga olib bilishi;
- axborot yig'ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini egallagan bo'lishi, o'z kasb faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qabul qila olishi;
- tegishli bakalavriat yo'nalishi bo'yicha raqobotbardosh umumkasbiy tayyorgarlikka ega bo'lishi;
- yangi bilimlarni mustaqil egallay bilishi, o'z ustida ishlashi va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olishi;
- sog'lom turmush tarzi va unga amal qilish zaruriyati to'g'risida ilmiy tassavvur hamda e'tiqodga, o'zini jismoniy chiniqtirish uquv va ko'nikmalariga ega bo'lishi lozim.

Bakalavr:

- ta'lim yo'nalishi bo'yicha oliy ma'lumotli shaxslar egallashi lozim bo'lgan lavozimlarda mustaqil ishlashga;
- tegishli bakalavriat yo'nalishi doirasida tanlangan mutaxassislik bo'yicha magistraturada oliy ta'limni davom ettirishga;
- kadrlarni qayta tayyorlash va malaka oshirish tizimida qo'shimcha kasb ta'limi olish uchun tayyorlanadilar.

2.2. 5510100 - Davolash ishi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy faoliyatlariga qo'yiladigan malaka talablari

Tibbiy - profilaktik faoliyatida:

- aholi orasida sog'lom turmush tarzini targ'ibot qilish;
- sog'liqni saqlash tizimining birlamchi bo'g'inida birlamchi, ikkilamchi va uchlamchi profilaktika chora-tadbirlarini ishlab chiqish;
- aholi orasida keng tarqalgan kasalliklarning oldini olish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish;
- tibbiy-profilaktika faoliyatida ilg'or, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish *qobiliyatlariga ega bo'lishi lozim.*

Tezkor va shoshilinch tibbiy yordam faoliyatida:

- shoshilinch holatlarni o'z vaktida aniqlash;
- kasalxonagacha bo'lgan tez tibbiy yordamni ko'rsatish;
- ko'rsatmaga ko'ra kasalxonaga yuborish *qobiliyatlariga ega bo'lishi lozim.*

Tashxislash va davolash faoliyatida:

- aholi orasida kasalliklarni erta tashxislash;
- umumiy amaliyot shifokori faoliyatida zamonaviy tashxislash usullaridan foydalanish;
- keng tarqalgan kasalliklarni zamonaviy usullardan foydalangan holda to'g'ri davolash;
- bemorlarni ko'rsatmaga ko'ra tor mutaxassislar bilan birgalikda olib borish va davolash;
- o'z faoliyatida dalillarga asoslangan tibbiyot standartlaridan foydalanish *qobiliyatlariga ega bo'lishi kerak.*

Reabilitatsiya faoliyatida:

- kasalliklar bo'yicha reabilitatsiya chora tadbirlarini o'tkazishga ko'rsatma va qarshi ko'rsatmalarni, muddatlarini to'g'ri aniqlash;
- reabilitatsiya chora-tadbirlarini to'liq hajmda amalga oshirish;
- bemorlar o'rtasida reabilitatsiya o'tkazishda zamonaviy usullardan foydalanish *qobiliyatlariga ega bo'lishi kerak.*

Tibbiy-ijtimoiy faoliyatida:

- ijtimoiy soha himoya organlari va rahm-shafqat xizmatlari bilan hamkorlikda tibbiy-ijtimoiy xizmat turlarini tashkillashtirish va xizmat ko'rsatish;
- aholi o'rtasida jismoniy, tibbiy-ijtimoiy va psixologik nufuzni tiklash va rivojlantirish *qobiliyatlariga ega bo'lishi kerak.*

Tashkiliy-boshqaruv faoliyatida:

- sogʻliqni saqlash tizimining birlamchi boʻgʻinidagi davolash-profilaktika muassasalarida ishni tashkillashtirish va boshqarish;
- tibbiyot sohasidagi boshqaruvni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish tendensiyalariga mos tarzda takomillashtirish;
- aholi sogʻligi holatining asosiy koʻrsatkichlarini rejalashtirish, tahlil qilish va hisobot tayyorlash ***qobiliyatlariga ega boʻlishi kerak.***
- Ilmiy-tadqiqot faoliyatida:**
 - ilmiy-tadqiqot institutlari va ilmiy markazlarda axborotni himoyalashga oid mavzularda ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borishda ishtirok etish;
 - internet tarmogʻida eng yangi ilmiy yutuqlar haqidagi maʼlumotlarni maqsadga yoʻnalgan holda qidirish va topish;
 - axborot xavfsizligiga oid ilmiy toʻplamlar, mahalliy va chet el ilmiy-tadqiqot yutuqlarini oʻrganish;
 - kasbiy faoliyat obʻekti yoʻnalishiga mos yangi ilmiy natijalar, ilmiy adabiyotlar yoki ilmiy-tadqiqot loyihalarini oʻrganish;
 - ilmiy-tadqiqot institutlari va ilmiy markazlarda eksperimental tadqiqotlar oʻtkazish, ularning natijalariga ishlov berish, baholash va boshqa kasbiy faoliyat turlarini bajarish;
 - ilmiy-tadqiqot ishlanmalarini tayyorlash, soha adabiyotlari ekspertizasini amalga oshirishda qatnashish;
 - tadqiqot natijalari va ishlanmalarini tatbiq etishda qatnashish;
 - maʼlumotlarni jamlash, qayta tayyorlash, mavzu boʻyicha ilmiy maʼlumotlarni tizimli tahlil qilish ***qobiliyatlariga ega boʻlishi kerak.***

3. 5510100 - Davolash ishi bakalavriat taʼlim yoʻnalishi oʻquv rejasi va fan dasturlari mazmuniga qoʻyiladigan umumiy talablar

5510100 - Davolash ishi bakalavriat taʼlim yoʻnalishi oʻquv rejasi va fanlar dasturlari umumiy oʻrta va oʻrta maxsus, kasb-hunar taʼlimi bilan uzluksizlik va uzviylik taʼminlanishini inobatga olgan holda ishlab chiqilishi va talabalarning quyidagi majburiy fanlar bloklarini oʻzlashtirishini nazarda tutishi zarur:

- gumanitar va tabiiy-ilmiy;
- klinikagacha boʻlgan fanlar;
- klinik;
- qoʻshimcha.

Kasb faoliyati koʻnikmalarini egallash uchun malaka amaliyotlari oʻtilishi nazarda tutilishi shart.

Oʻquv rejalar majburiy oʻquv fanlari bilan bir qatorda talabalar tanlagan fanlarni ham oʻz ichiga olishi shart.

Bakalavriat taʼlim yoʻnalishi oʻquv rejasi va fanlar dasturlarini oʻzlashtirishda talabalarning oʻquv fanlariga oid bir qancha masalalar va muammolar boʻyicha mustaqil bilim olishi nazarda tutilishi lozim.

Bakalavriat taʼlim yoʻnalishi oʻquv rejasiga muvofiq ravishda yakuniy davlat attestatsiyasi bilan tugallanishi shart.

Oʻquv rejaga kiritiladigan ixtisoslikka oid fanlarning amaliy mashgʻulotlari va klinik oʻquv amaliyoti oliy taʼlim muassasasi hamda davolash profilaktika muassasalarida oʻtkaziladi.

Nazariya va amaliyot yaxlitligini taʼminlash uchun talabalarning malakaviy amaliyotlari davolash profilaktika muassasalarida oʻtkaziladi.

3.1. Oʻquv reja fanlari bloklari mazmuniga qoʻyiladigan umumiy talablar

Gumanitar va tabiiy-ilmiy fanlar bloki:

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan tasdiqlanadigan oliy ta'limning bakalavriat ta'lim yo'nalishlari o'quv rejalaridagi gumanitar va tabiiy-ilmiy fanlar blokiga qo'yiladigan umumiy talablar asosida belgilanadi.

Klinikagacha fanlar bloki:

umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi bilan uzviylik hamda uzluksizlikni inobatga olgan holda matematik tushunchalar va tasavvurlar umumiyligi, matematik usullar va modellar, informatsion tizim, tibbiyotda lotin tili terminologiyasining mohiyati va ahamiyati, terminoelementlar bo'yicha klinik atamalar, fizikaviy, kimyoviy va biologik jarayonlarning o'zaro ta'sirlashuvi, zamonaviy tibbiy bilim olishni o'ziga xosligi va rivojlanishning asosiy bosqichlari, biofizika fanining mohiyati, vazifalari, organizm a'zo va to'qimalarining faoliyati asosida yotuvchi umumiy fizikaviy va biofizikaviy qonuniyatlari, fizikaviy qonuniyatlarning tirik organizmdagi jarayonlarga tatbiq etish, kimyoning asosiy qonunlari, organik birikmalarning tuzilish nazariyasi, organizmda kechadigan biokimyoviy jarayonlarning o'zaro bog'liqligi, patologik holatlarda moddalar almashinuvining buzilishi haqida tasavvurlarni shakllantirishi;

tabiiy fanlarning o'zaro fundamental birligi, tibbiyot sohasida fundamental va klinik fanlarni o'zlashtirish uchun anatomiya fanining zarurligi, organizmning o'sishi, shakllanishi, rivojlanishining asosiy qonuniyatlarining mohiyati, ularning tashqi muhit bilan munosabatini ta'minlayotgan tizimlar hamda ularning yoshga nisbatan o'zgarishi, gistologiya, embriologiya, sitologiya fanining nazariy va ilmiy asoslariga tayangan holda hujayra, to'qimalarning turlari, umumiy tuzilishi va vazifalari, a'zolarning taraqqiyot manbalari, shakllanish muddatlari, umumiy tuzilish asoslari, vazifalari va yoshga ko'ra bo'ladigan o'zgarishlari, odam embriologiyasi bosqichlari, ularning xususiyatlari, a'zolar, fiziologiyaning maqsad va vazifasi, uning umumiy amaliyot vrachi faoliyatidagi ahamiyati, zamonaviy tibbiy mikrobiologiya, virusologiya va immunologiya fani, uning maqsad va vazifalari, odam hayot faoliyati jarayonida fiziologik funksiyalarning boshqarilishi va asosiy qonuniyatlari haqidagi nazariy hamda ilmiy tasavvurlarni shakllantirishi;

patologik anatomiyani o'rganishda odam tanasining normal tuzilishi, hujayra tuzilishi asoslari, shuningdek turli jarayonlarning bioximik va fiziologik kechishi, morfologik o'zgarishlar, turli kasalliklarda ichki a'zolardagi o'zgarishlarning morfofunktsional mohiyatlari patologik fiziologiyaning asoslari, qonuniyatlari, patologik jarayonlar va ijtimoiy-ekologik omillarning ahamiyati, kasalliklar rivojlanishining asoslari bo'yicha bilim va ko'nikmalarni shakllantirishi;

atrof-muhit omillarini gigienik nuqtai-nazardan baholash, atrof - muhit bilan odam organizmi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik, aholi o'rtasida sog'lom turmush tarzini shakllantirish, ijtimoiy-gigienik omillar, kasalliklarning rivojlanishida atrof-muhit omillarining tutgan o'rni, keng tarqalgan kasalliklarning birlamchi, ikkilamchi va uchlamchi profilaktika asoslari, gigienik talablar bo'yicha nazariy va ilmiy bilimlarni shakllantirishi;

ta'lim yo'nalishi uchun zarur bo'lgan fundamental fanlarni chuqur o'rganishning ilmiy va nazariy asoslarini ta'minlashi lozim;

matematik va tabiiy-ilmiy fanlar bilan maxsus fanlar o'rtasida ilmiy va nazariy bog'liqlikni ta'minlashi;

ta'lim yo'nalishi ixtisoslik fanlarni o'rganish va chuqur egallash uchun zarur bo'lgan fundamental umumkasbiy bilimlarni, amaliy ko'nikma va uquvlarni shakllantirishi;

jamoat salomatligi va sog'liqni saqlashni boshqarishning ahamiyati, tibbiy-sanitariya yordamni to'g'ri tashkil etish asoslari, insonni insonga, jamiyatga, tashqi muhitga bo'lgan munosabatini tartibga soluvchi etik va huquqiy me'yorlar, jamiyat salomatligini shakllantiruvchi asosiy qonuniyatlari va omillar, ijtimoiy sharoitlar, turmush tarzi, tashqi muhit omilari, aholi salomatlini saqlash bo'yicha mahalliy boshqaruv organlari va umumiy amaliyot shifokorining asosiy vazifalari, majburiyat va huquqlari, tibbiyot tarixi va valeologiyaning nazariy hamda ilmiy asoslari bo'yicha nazariy bilimlarni shakllantirishi;

tibbiyot muammolarini o'rganish va hal etish bo'yicha epidemiologik yondoshishning xususiyatlari, aholi o'rtasida yuqumli kasalliklarning kelib chiqishi va tarqalishining umumiy qonuniyatlari, asosiy qonunshunoslik aktlari, epidemik jarayonining rivojlanish mexanizmi, sharoit

va sabablari, profilaktik va epidemiyaga qarshi chora tadbirlarning tizimi va tarkibi bo'yicha zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarga ega bo'lish uchun asos yaratishi;

tibbiyotda farmakologiya fanining asoslari, mazmuni, amaliy tibbiyotdagi o'rni va ahamiyati, dori vositalarining ta'sir mexanizmlari va qo'llanishi, sog'liqni saqlash tizimida sud-tibbiy ekspertiza faoliyatining tashkiliy, protsessual jihatlari, qonunchilik asoslari, sud-tibbiy ekspertizaga molik holatlar bo'yicha nazariy bilimlarga ega bo'lish va mukammallashtirishni ta'minlashi;

Klinik fanlar bloki:

“shifokor va bemor” tushunchalari, asosiy o'rganish ob'ekti bo'lgan bioetika, bemor va shifokor o'rtasidagi munosabat, shifokor deontologiyasi, shaxslararo muloqat asoslari va modellari bo'yicha to'liq bilim va ko'nikmalarni shakllantirishi;

ichki kasalliklar propedevtikasining tibbiyot sohasidagi ahamiyati, bemorlarni so'rab-suriştirish, kasallik va hayot tarixi tushunchalari, ob'ektiv ko'rikdan o'tkazish tamoyillari, kasalliklarning asosiy klinik simptom va sindromlarini aniqlash, laborator va asbob - uskunaviy tekshirish usullari natijalari taxlili, qiyosiy tashxislash, dastlabki va yakuniy tashxis qo'yish asoslari, tibbiy hujjatlarni to'ldirish tamoyillari, ichki kasalliklarning tavsifi, etiologiyasi, patogenez, tasnifi, klinik kechishi, asoratlari, tashxislash va davolash usullari, reabilitatsiya va profilaktika chora-tadbirlari, xalq tibbiyoti, shifokor nazorati, davolovchi jismoniy tarbiya va fizioterapiya bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni yuqori darajada shakllantirishi;

klinik farmakologiyaning umumiy masalalari, asosiy guruh dori vositalarining klinik-farmakologik xarakteristikasi, dori vositalarining farmakodinamikasi va farmakokinetikasining turli kasalliklarda o'zgarishi, homilador va emizikli ayollarda, bolalar va keksa yoshdagi bemorlarda dori vositalarini qo'llash xususiyatlari, bir qator ichki va tashqi omillarni hisobga olgan holda preparatlarning qo'llanilishiga ko'rsatma va qarshi ko'rsatmalarni aniqlash, dozalash tartibini belgilash, o'tkazilayotgan farmakoterapiyaning samaradorligi va havfsizligini nazorat qilish usullari, preparatlarning nojo'ya ta'sirlari va klinik toksikologiya, dori vositalarini ratsional kombinatsiyalash, hamda, klinik retseptura bo'yicha bilimlarni chuqur o'rganish va qo'llashga asos yaratishi;

ftiziatriya asoslari va muommolari, infeksiyon nazorat, tuberkulez bo'yicha epidemiologik vaziyat va tuberkulezga qarshi dori vositalarining qo'llanishi, tuberkulez kasalligining oldini olish chora-tadbirlarini amalga oshirish, epidemiyaga qarshi rejalar tuzish va aholini axborot bilan ta'minlash, endokrinologik kasalliklarning oldini olish chora-tadbirlari, tarqalishi, kechishi, zamonaviy tekshiruvlar va davolash asoslari, keng tarqalgan qon kasalliklarining va nur kasalligining asosiy klinik va gematologik mezonlarini aniqlash va davolash choralarini ko'rish, kasb kasalliklarining nazariy asoslari, kasb kasalliklari bilan bemorlarni olib borish tamoyillari, allergik kasalliklarning va immun tizimining yoshga ko'ra xususiyatlari va shoshilinch allergik holatlarda tez tibbiy yordam asoslari, yuqumli kasalliklarni tarqalish qonuniyatlari, yuqumli kasalliklar bilan bemorlarni qishloq vrachlik punkti va oilaviy poliklinika sharoitida olib borish tamoyillari, teri tanosil kasalliklari, orttirilgan immun tanqislik sindromining tarqalishi, o'ziga xos kechishi hamda oldini olish chora tadbirlarini mukammal bilishga yo'naltirishi va ta'minlashi;

keng tarqalgan asab kasalliklarining o'ziga xos kechishi, nevrologik bemorlarda topik, nozologik, qiyosiy va sindromologik tashxis qo'yish, asab kasalliklarida zamonaviy funksional va nevrovizualizatsion tekshirish usullarini va davolash prinsiplarini qo'llash, ruhiy statusni baholash tamoyillari, psixiatriya, narkologiya va tibbiy psixologiyaning dolzarb muommolari, psixofarmakoterapiya, psixoterapiyaning, psixoprofilaktika va psixogigienaning asosiy tamoyillari, psixosomatik buzilishlar, dispanser nazorati va tibbiy hujjatlarni to'g'ri yuritish, nasliy kasalliklarning kelib chiqishida genetik omillarning o'rni, kasalliklarning tarqalishi va oldini olish usullari, organizmning asosiy anatomik strukturalarini rentgenogramma, angiogramma, kompyuter, magnit-rezonans tomogramma, sonogramma va ssintigrammalarda aniqlash tamoyillari bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni talab darajasida shakllantirishi;

akusherlik va ginekologiyaning dolzarb masalalari, ayol organizmining o'ziga xos xususiyatlari va kuzatiladigan o'zgarishlar, reproduktiv salomatlikni aniqlash usullari, homiladorlik va tug'ruq faoliyatini to'g'ri olib borish, ginekologik kasalliklarning kechishi va ularni davolash usullari,

kontratsepsiya, reproduktiv salomatlik asoslari va oilani rejalashtirish tamoyillarini to'liq o'rganish uchun asos yaratishi hamda rivojlantirishi;

«Sog'lom avlod», «Ona va bola», «Sog'lom ona va bola» Davlat dasturlarining asosiy yo'nalishlari, butun jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (BSST) tavsiyasiga binoan turli yoshdagi bolalarning jismoniy va psixomotor rivojlanish me'yorlari, bolalarni yoshi va sog'ligiga bog'liq ovqatlantirish tamoyillari, sog'lom avlodni tarbiyalash, shakllantirish va rivojlantirish muammolari, profilaktik emlash taqvimini, bolalarda uchraydigan asosiy kasalliklarning sabablari, ularning kelib chiqish mexanizmi, tarqalishi va avj olishiga ijtimoiy, nasliy, iqlim va ekologik omillarning ta'siri, bolalarda uchraydigan kasalliklarning farmakoterapiya asoslari va antibiotikoterapiyasi, tug'ma va orttirilgan kasalliklar profilaktikasi, erta rehabilitatsiya va dispanserizatsiya hamda neonatologiya asoslarini to'liq bilish va amalda qo'llay olishiga sharoit yaratishi;

operativ jarrohlik va topografik anatomiya fanning klinik jarrohlikdagi ahamiyati, jarrohlik amaliyoti turlari, texnikasi va bosqichlari, umumiy jarrohlikning asosiy masalalari, aseptika, antiseptika hamda transfuziologiya asoslari, jarohatlar va jarrohlik infeksiyalari, jarrohlik amaliyotiga bemorlarni tayyorlash va amaliyotdan so'ng parvarish qilish chora-tadbirlari, jarrohlik kasalliklar rivojlanishida ekzogen va endogen omillarining ahamiyati, jarrohlik kasalliklarining kechishi, zamonaviy tashxislash usullari, jarrohlik kasalliklarda samarali va maqsadga muvofiq davo choralari o'tkazish va asoratlarni oldini olish, neyrajrohlikning dolzarb muommolari, asab tizimi jarrohlik kasalliklarining kechishi, tashxislash usullari va davolash choralari, bolalar orasida keng tarqalgan tug'ma va orttirilgan jarrohlik kasalliklarini aniqlash va tibbiy yordam ko'rsatish usullari, anesteziologiya va reanimatsiyaning asosiy masalalari, ushbu sohadagi tamoyillar va qo'llaniladigan usullar bo'yicha barcha bilim va ko'nikmalarni shakllantirishi;

otorinolaringologiya, oftalmologiya, stomatologiyaning dolzarb muommolari, zamonaviy tashxislash usullari va maqsadga yo'naltirilgan davolash choralari qo'llash, urologik kasalliklarning tarqalishi, turli yoshga, jinsga va ijtimoiy-professional guruhlariga mansub shaxslarda urologik kasalliklarning o'ziga xos kechishi, urologik kasalliklarni samarali davolash, rehabilitatsiya va profilaktika tadbirlarini amalga oshirish, onkologiya va bolalar onkologiyasining rivojlanishi, o'sma va o'sma oldi kasalliklarning tarqalishi, kechish xususiyatlari, o'z vaqtida aniqlash tamoyillari, bemorlarni to'g'ri olib borish, parvarish qilish va ruhiy yondoshuvga ahamiyat berish, davolash usullarini to'g'ri tanlash bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni rivojlantirishi;

travmatologiya va ortopediya, harbiy dala jarrohligi, bolalar travmatologiyasida kuzatiladigan holatlar va ularni oldini olish tamoyillari, kasalliklarning o'ziga xos kechishi, tashxislash va zamonaviy davolash usullari, shoshilinch holatlar va tez tibbiy yordam tushunchalari, turlari, tez tibbiy yordam ko'lamini aniqlash va zarur bo'lgan tibbiy muolajalarni amalda bajarish, halokatlar tibbiyotining nazariy asoslari, favqulotda vaziyatlar, halokatlar tibbiyoti xizmati, favqulotda vaziyatlar vaqtida tibbiy yordam ko'rsatish usullari haqida tasavvurga ega bo'lish va amalda qo'llashni shakllantirishi;

ta'lim yo'nalishiga muvofiq kasb faoliyati sohalarida erishilgan asosiy yutuqlar, muammolar va ularning rivojlanish istiqbollari haqida tasavvur hosil qilishi hamda egallangan bilim va ko'nikmalarni amaliyotda qo'llay olishiga zamin yarata olishi lozim.

tegishli bakalavriat ta'lim yo'nalishi bo'yicha maxsus bilimlarni, kasb faoliyati ko'nikmalari va uquvlarini shakllantirishi;

oilaviy tibbiyot asoslari, oila bilan ishlash, muloqot, umumiy amaliyot shifokori faoliyatida tavsiya berish, UASh faoliyatida profilaktika, sog'liqqa ta'sir etuvchi psixosotsial model, klinik amaliyotda psixosomatik muammolar integratsiyasi, aholining turli qatlamlari bilan ishlash (bolalar, o'smirlar, ayollar - fertil yoshdagi ayollar, homiladorlar, erkaklar, qariyalar), ishlab chiqarish va qishloq xo'jaligi ishchilarini olib borish tamoyillari, ijtimoiy himoyalangan odamlarga tibbiy-psixologik yondoshuv, UASh faoliyatida bemorlar, qiyin bemor, o'lim to'shagidagi bemorlarni olib borish, mehnat qobiliyati ekspertizasini o'tkazish, ovqatlanish va ortiqcha vazn muommolari, alkogolizm va giyohvand moddalarni qabul qilish illatlari bilan kurashish, sayohatchilar uchun tibbiyot tamoyillari, UASh amaliyotida taqqoslama tashhislashni o'tkazish, klinik genetika masalalarini bilish va amaliyotga tadbiiq etish;

umumiy amaliyot shifokori faoliyatida uchraydigan ichki kasalliklarni erta tashxislashi, maqsadga yo'naltirilgan tekshiruv hamda davolash rejasini tuzishi, QVP/OP sharoitida keng tarqalgan kasalliklar bo'yicha profilaktika chora-tadbirlarini to'g'ri olib borishi, dispanser nazoratiga olish va rehabilitologiya asoslariga tayangan holda bemorlarga tibbiy yordam ko'rsatishi, geriatriya asoslarini bilishi va amalda qo'llay olishi, mehnatga layoqatlilik ekspertizasini o'tkaza olishi, kasalxonaga yo'llanma berish yoki tor doiradagi mutaxassisga yuborishga bo'lgan ko'rsatmalarni bilishi, nogironlikni oldini olishga qaratilgan choralarni ko'ra olishi, shoshilinch xolatlarda tezkor tibbiy yordamni ko'rsatishi, sog'liqni saqlashning birlamchi tizimida tibbiy hujjatlarni to'g'ri yuritishi bo'yicha bilim va ko'nikmalarni rivojlantirishi;

umumiy amaliyot shifokori faoliyatida ko'p uchraydigan jarrohlik kasalliklari bilan og'rigan bemorlarni erta tashxislash va samarali davolash tamoyillarini bilishi, jarrohlik amaliyotini talab qiluvchi surunkali jarrohlik kasalliklarining belgilarini erta va to'g'ri aniqlashi, birlamchi jarrohlik yordamini ko'rsatish va asoratlanmagan jarohatlar va kuygan yuzalarga ishlov berish va bog'lam qo'yishni bilishi, jarrohlik amaliyotini to'g'ri tanlashi va asoratlarni oldini olishi, sog'liqni saqlash birlamchi tizimida amalga oshirilishi lozim bo'lgan jarrohlik amaliyoti bo'yicha ko'nikmalarni bajara olishga sharoit yarata olishi;

sog'liqni saqlash birlamchi tizimida keng tarqalgan akusherlik va ginekologik asosiy klinik sindromlarni bilishi va erta tashxislashi, davolash standartlarini qo'llay olishi, fiziologik homiladorlik bilan ayollarni qishloq vrachlik punkti va oilaviy poliklinika sharoitida olib borish tamoyillarini bilishi, patologik homiladorlikni o'z vaqtida aniqlash, olib borish taktikasini va ko'rsatmaga ko'ra tor mutaxassisga yuborishi, tug'ruq faoliyatini to'g'ri olib borishi, ginekologik kasalliklarni erta aniqlash va to'g'ri olib borishi, bepushtlik va oilani rejalashtirish bo'yicha zarur chora-adbirlarni amalga oshirishni shakllantirishi;

ta'lim yo'nalishi negizidagi muayyan magistratura mutaxassisligi bo'yicha kelgusida ta'limni davom ettirishga ongli munosabatda bo'lishiga ko'maklashishi lozim.

Mutaxassislik fanlarining dasturlarini ishlab chiqishda kadrlar buyurtmachilarining talablarini e'tiborga oladi.

Tanlov fanlari:

Ta'lim yo'nalishi bo'yicha fan, texnika va texnologiyalarning zamonaviy yutuqlari, kadrlar buyurtmachilari talablaridan kelib chiqqan holda tanlov fanlarining tarkibi va ularning mazmuniga qo'yilgan talablar OTM Kengashi tomonidan belgilanadi.

Qo'shimcha fanlar bloki:

ta'lim yo'nalishi talabalarning umumkasbiy va ixtisoslik fanlari bo'yicha qo'shimcha ravishda chuqur bilim olishga bo'lgan ehtiyojini qondirishi;

harbiy tibbiy tayyorgarlik, fuqaro muhofazasi va fuqaro muhafazasining tibbiyot xizmati bo'yicha amalga oshirilishi lozim bo'lgan choralarni amalda qo'llashni ta'minlashi;

tabiiy, texnogen va ekologik favqulodda vaziyatda jabrlangan aholiga tibbiy yordam ko'rsatish va o'choqni bartaraf etish uchun FMTX kuch va vositalarini, zaruriy mol-mulk bilan ta'minotini bilishi va foydalanishi uchun zamin yaratishi;

ta'lim sifatiga qo'yilayotgan talablar va mehnat bozori kon'yunkturasi tez o'zgarayotgan sharoitda bakalavriat ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv rejalar va fan dasturlarining safarbarligi va moslashuvchan bo'lishini ta'minlanishi;

kasbiy faoliyat strategiyasi va taktikasini to'g'ri tanlay olish, kasbiy nuqtai nazarning barqarorligini ta'minlashi lozim.

3.2. 5510100 - Davolash ishi bakalavriat ta'lim yo'nalishi o'quv rejasidagi yuklama hajmi

Barcha turdagi auditoriya va auditoriyadan tashqari o'quv ishlarini o'z ichiga olgan o'quv yuklamasining eng yuqori hajmi haftasiga 54 soat qilib belgilanadi. Ishlab chiqarishdan ajralgan holda (kunduzgi) o'qish shakli uchun auditoriya mashg'ulotlarining eng yuqori hajmi haftasiga 36 soatgacha qilib belgilanishi mumkin.

O‘qishning normativ muddati olti yil bo‘lgani holda o‘quv jarayoni 308 hafta davom etishi zarur.

O‘quv davrining umumiy hajmi quyidagicha taqsimlanadi:

- nazariy ta‘lim - 63-70 %;
- attestatsiya - 8-10 %;
- ta‘til - 12-16 %;
- malaka amaliyoti - 6-12 %.

Nazariy ta‘lim hajmi “Sog‘liqni saqlash va ijtimoiy ta‘minot” bilim sohasiga muvofiq fanlar bloklari bo‘yicha quyidagicha taqsimlanadi:

- Gumanitar va tabiiy-ilmiy fanlar bloki - 6-7 %;
- Klinikagacha bo‘lgan fanlar bloki - 20-25 %;
- Klinik fanlar bloki - 60-65 %;
- Qo‘shimcha fanlar bloki - 3-7 %.

O‘quv yilida ta‘til davrining umumiy hajmi 7 - 9 hafta qilib belgilanadi.

Bibliografik ma‘lumotlar

UDK: 002:651.1/7

Guruh T 55

OKS 01.040.01

Tayanch so‘zlar:

kasbiy faoliyat turi, kompetensiya, modul, ta‘lim yo‘nalishi, kasbiy faoliyat ob‘ekti, kasbiy faoliyat soxasi, bakalavrning asosiy ta‘lim dasturi (bakalavr dasturi), profil, o‘qib-o‘rganish natijalari, o‘quv sikli, tibbiy bilim, tibbiy yo‘nalishlar, sog‘liqni saqlash tizimi, klinika, laboratoriya, amaliy ko‘nikmalar, kasallik, davolash muassasalari, profilaktika, davolash usullari, diagnostika, etiologiya, patogenez, morfologiya, gistologiya, rentgenologiya, profilaktika, terapiya.

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий тиббиёт ташкилотлари ҳамда кадрлар истеъмолчилари

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги
Республика тиббий таълимни ривожлантириш маркази

Директор **Н.Р. Янгиева**

201_ йил « ____ » _____

Тошкент тиббиёт академияси

Ректор **Л.Н.Туйчиев**

201_ йил « ____ » _____

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги

Вазирнинг Биринчи ўринбосари **Б.К. Юсупалиев**

201_ йил « ____ » _____

М.Ў.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги
Фан ва тиббий таълим Бош бошқармаси

Бошқарма бошлиғи **Ў.С. Немаилов**

201_ йил « ____ » _____

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги
Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълимини
Ривожлантириш маркази

Директор **Б.Х. Раҳимов**

201_ йил « ____ » _____

М.Ў.